

lahko deli črto po tej proporciji, in ako naredi črto veliko, more jo deliti v mnogo delov in si tako vidno pojasniti rastenje in pojemanje členov, razrejenih po zlati rezi. Zlasti je zanimivo predočiti si razne sestavine po zlati rezi, v katerih se manjši in večji člen prestavljata ali zamenjavata in odjemljata, vsled česar členi ne rasto enakomerno v isti smeri, a so vendar po proporciji sklenjeni med seboj.

Kakor se dá proporcionalnost ali sorazmernost lepo pojasniti geometrijsko s črtami, tako se dá razkazati tudi aritmetično (kajpada še glaje algebrjsko, kar bi pa ne bilo za navadne bravce). Da podamo v tem teoretičnem razkazovanju vsaj nekaj aritmetične uporabe in sicer na takem primeru, kjer rabimo samo cela števila, vzemimo število 89. Ob tem opozarjamo, da nam je v prvi vrsti za pojasnilo, zato smemo prezreti napake, ki jih bomo pozneje označili. 89 razdeljeno po „zlati rezi“ da števili (približno) 55 in 34; 55 dá 34 in 21; 34 dá 21 in 13; 21 dá 13 in 8; 13 dá 8 in 5; 8 dá 5 in 3; 5 dá 3 in 2; 3 dá 2 in 1.

Po tej poti dobimo ono vrsto, katero smo že omenili (str. 290): 89, 55, 34, 21, 13, 8, 5, 3, 2, 1 ali pa obratno.

A ta naša delitev po celih številih je nenatančna in sicer so napake tem večje, čim manjša so števila. N. pr. v proporciji $89 : 55 = 55 : 34$ je napaka samo $\frac{1}{3026}$, ker $89 \times 34 = 3026$, a $55^2 = 3025$. V drugi proporciji $55 : 34 = 34 : 21$ je napaka večja. $55 \times 21 = 1155$, $34^2 = 1156$, torej razlika za $\frac{1}{1156}$. Kdor bi hotel to število označiti v črtah in meriti, bi ne opazil razlike med produkti notranjih in zunanjih členov. Pač pa jih opazi v proporcijah manjših števil. V proporciji $8 : 5 = 5 : 3$ je razlika $\frac{1}{25}$, zakaj $8 \times 3 = 24$ $5^2 = 25$. Ako je v glasbi med dvema zvenkoma za $\frac{1}{25}$ tresajev razlike, se ta pozna in velja ko najmanjši interval.

Tako smo v teoriji nekoliko pojasnili proporcijo; treba torej, da jo ob kratkem pokažemo še v istini. Najjasneje se kaže estetična proporcija na človeškem telesu. Preiskovali so razmere med dolžinami raznih

delov — slikarji in kiparji, seveda morajo ravnati po prirodnih merah —, in našli, da je 1. dolžina zgornjega telesa (od temena do pasú) v istem razmerju do dolžine spodnjega telesa (od pasú do podplatov), kakor dolžina spodnjega telesa do dolžine celega telesa.¹ Brez dvoma pravi to ljudem tudi prirodni čut brez uka, ker obleke se krojijo po tem zakonu in zlasti prepasovanje, ki je bilo navadno že pri starih narodih, ima (poleg drugega) namen izražati ona dva sorazmerna dela človeškega telesa. A tudi drugi členi

Bosanska devojka.

našega telesa so razdeljeni po zlati rezi. 2. Visočina glave je do trupa² v istem razmerju kakor trup do celega zgornjega te-

¹ Natančne razredbe človeškega telesa ne moremo tukaj podati, ker to ne spada v celotni nauk o lepoti, temveč v posebna razkladanja in v anatomijo. Omenjamo le, da se na človeškem golem okostju lahko vidi, v katera glavna dela se deli naše telo. V obče se lahko reče, da gre ob pasu ona črta, ki deli telo v dva sorazmerna dela. Razlike so pač v individuih, a te ne podirajo zakona. Za malo pojasnilo bodi pridejana sličica bosanske devojke.

² Od vratú do pasú.